

**Міністерство освіти і науки України
Інститут педагогіки НАПН України
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
Карловий університет (Чеська Республіка)
Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О.Сухомлинського
Кафедра професійної освіти та інноваційних технологій
Інституту післядипломної освіти та доузівської підготовки
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»**

МАТЕРІАЛИ

**Всеукраїнської науково-практичної
конференції з міжнародною участю**

**«ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ
У ВИМІРІ НОВИХ ОСВІТНІХ РЕАЛІЙ»**

(11-12 жовтня 2018 р.)

Міністерство освіти і науки України
Інститут педагогіки НАПН України
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
Карловий університет (Чеська Республіка)
Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О.Сухомлинського
Кафедра професійної освіти та інноваційних технологій
Інституту післядипломної освіти та довузівської підготовки
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

МАТЕРІАЛИ

**Всеукраїнської науково-практичної конференції
з міжнародною участю**

**"ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ У ВИМІРІ НОВИХ
ОСВІТНІХ РЕАЛІЙ"**

(11-12 жовтня 2018 р.)

Електронна копія видання

Івано-Франківськ
«НАІР»
2018

УДК 378.091 (477) (082) П 84
П 84

Рекомендовано
вченою радою Інституту післядипломної освіти та довузівської підготовки
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
(протокол № 2 від 29 листопада 2018 р.)

Рецензенти:
директор Інституту післядипломної освіти та довузівської підготовки
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»,
доктор політичних наук, професор *М.М.Нагорняк*;
доктор педагогічних наук, професор
кафедри педагогіки імені Богдана Ступарика Педагогічного інституту
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
З.І. Нагачевська

Професійна підготовка фахівців у вимірі нових освітніх реалій: матеріали
Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, Івано-
Франківськ, 11-12 жовтня 2018 р. / Упоряд. Гуменюк І.В., Джус О.В., Кучерак
Н.В., Труш Н.В., Паска Т.В., Сидорик Ю.Р. – Електронні дані. (Об'єм: 8,9 Мб).
– Івано-Франківськ: НАІР, 2018. Ч. 1. – 458 с.

ISBN 978-966-2716-99-3

У збірнику вміщені наукові доповіді учасників Всеукраїнської науково-
практичної конференції з міжнародною участю «Професійна підготовка
фахівців у вимірі нових освітніх реалій» (Івано-Франківськ, 11-12 жовтня 2018
року).

Розглянуто актуальні питання професійної підготовки фахівців в умовах
сучасних соціально-економічних і освітніх викликів, концептуальних засад і
практичних аспектів доуніверситетської та післядипломної освіти, висвітлено й
узагальнено національний і зарубіжний досвід організації професійної
підготовки фахівців задля впровадження його позитивних елементів у
діяльність закладів вищої освіти.

УДК 378.091 (477) (082) П 84

ISBN ISBN 978-966-2716-99-3

© ДВНЗ “Прикарпатський
національний університет імені
Василя Стефаника”, 2018

Лемко Галина. В.Сухомлинський про майбутнє відповідальне батьківство.....	248
Леськів Ірина. Прикладні аспекти роботи з розвитку зв'язного мовлення дошкільників у процесі ігрової діяльності.....	253
Липецька Наталія. Формування соціокультурної компетентності учнів початкової школи засобами сучасної літератури.....	258
Лобода Ольга. Система професійної підготовки педагогів іноземної мови у республіці Болгарія.....	262
Мамука Олена. Деякі аспекти нормативно-правового регулювання професійної підготовки поліцейських в Україні.....	268
Мисак Богдан. Погляди Василя Сухомлинського на національно-патріотичне виховання учнівської молоді.....	274
Нагорна Наталія, Васюк Світлана, Нагорний Володимир, Коржова Алла. Інформаційне впровадження освітніх інновацій у забезпечення професійної підготовки педагогічних працівників.....	279
Новоселецька Ірина. Інформаційне забезпечення мистецької освіти дітей дошкільного віку.....	285
Павленко Віта. Розвиток креативності в професійній підготовці майбутніх учителів початкових класів.....	294
Передрук Маріанна. Формування ключових компетентностей на уроках літературного читання.....	301
Пилип'як Ірина. Інтернет – джерело змін в сімейних стосунках.....	305
Полошинович Вікторія. Розвиток музичних здібностей школяра в різних видах музичної діяльності.....	312
Прокопів Любов, Корчига Євгенія. Інноваційні технології удосконалення професійного розвитку майбутніх викладачів іноземної мови.....	318
Прядко Олена. Підвищення рівня вокально-методичної професійної підготовки вчителя музичного мистецтва в системі післядипломної педагогічної освіти.....	324
Пуйо Ольга. Підготовка майбутніх вихователів до використання рухливої гри як засобу формування ціннісних орієнтацій дітей дошкільного віку.....	332
Рего Ганна. Реалізація інклюзивної дошкільної освіти в Україні.....	339
Редько Андрій. Професійна підготовка адміністративної еліти західних областей УРСР у 2- й половині ХХ ст.....	347
Романенко Юлія, Балаховська Юлія. До питання класифікації вимог до електронних підручників з української мови та літератури.....	354
Романишин Ігор. Реформування системи оцінювання методичної підготовки шкільного вчителя англійської мови нового покоління: глобальний і локальний контексти.....	363

УДК: 378.091.212:005.963]:004.9

Наталія Нагорна

к.фарм.н., старший викладач кафедри
аналітичної хімії Запорізького державного медичного університету
E-mail: natalija.nagornaja@gmail.com

Світлана Васюк

д.фарм.н., професор, завідувач кафедри аналітичної хімії
Запорізького державного медичного університету
E-mail: svitlanavasyuk@gmail.com

Володимир Нагорний

к.фарм.н., доцент кафедри технології ліків
Запорізького державного медичного університету
E-mail: nagorny1966@gmail.com

Алла Коржова

к.фарм.н., доцент кафедри аналітичної хімії
Запорізького державного медичного університету
E-mail: volmar1971xxx@gmail.com

ІНФОРМАЦІЙНЕ ВПРОВАДЖЕННЯ ОСВІТНІХ ІННОВАЦІЙ У ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

У статті на основі здійсненого аналізу теоретичних джерел і практичного стану інформаційного забезпечення, розглянуто систему інформаційного впровадження освітніх інновацій у забезпечення професійної підготовки педагогічних працівників, визначено принципи її створення й функціонування, описано її структуру й зміст.

Ключові слова: *освітні інноваційні процеси, впровадження освітніх інновацій, система інформаційного забезпечення, інформаційні процеси, ціннісні орієнтації.*

In the article on the basis of the realized analysis of theoretical sources and the practical state of information support, the system of information implementation of educational innovations in providing the professional training of pedagogical workers is considered, the principles of its creation and functioning are defined, its structure and content are described.

Keywords: *educational innovation processes, implementation of educational innovations, the system of information, information processes, valuable orientations.*

Постановка проблеми. В останні десятиріччя перед вищою педагогічною школою України стоїть завдання переходу до формування професіоналів, які б могли у своїй майбутній професійній діяльності поєднати глибокі фундаментальні теоретичні знання і практичну підготовку з

постійно зростаючими вимогами інформаційного суспільства. Основні положення щодо національної освіти і ролі педагогічних кадрів знайшли відображення у законах України “Про освіту”, “Про вищу освіту”, Державній національній програмі “Освіта” (Україна ХХІ століття), Національній доктрині розвитку освіти в Україні, Державній програмі “Вчитель”, Концепції педагогічної освіти. Визначальним чинником інноваційного розвитку України на сучасному етапі є активне впровадження інновацій в усі сфери діяльності людини, особливо, у систему освіти, інноваційність якої зумовлена необхідністю підготовки майбутніх поколінь до життя в сучасному суспільстві та їх мобільної адаптації до нових потреб ринку праці. Сутнісною ознакою інновації є її здатність впливати на загальний рівень професійної діяльності педагога, розширювати інноваційне поле освітнього середовища у навчальному закладі, регіоні. Як системне утворення інновація характеризується інтегральними якостями: інноваційний процес, інноваційна діяльність, інноваційний потенціал, інноваційне середовище.

Джерелом освітніх інноваційних процесів є цілеспрямований пошук ідеї з метою розв’язання суперечностей, їх освоєння відбувається шляхом апробації в формі педагогічного експерименту або пілотного впровадження. Розвиток інновації залежить від того, наскільки соціально-психологічне середовище потребує нової ідеї. Подальше існування інновації пов’язане з переходом у стадію стабільного функціонування. Отже, інновації в освіті – це процес творення, запровадження та поширення в освітній практиці нових ідей, засобів, педагогічних та управлінських технологій, у результаті яких підвищуються показники (рівні) досягнень структурних компонентів освіти, відбувається перехід системи до якісно іншого стану. Слово «інновація» має багатомірне значення, оскільки складається з двох форм: власне ідеї та процесу її практичної реалізації.

Актуальність дослідження. Актуальність зазначеної проблеми полягає у тому, що на даному етапі розвитку інноваційних процесів у системі підвищення кваліфікації педагогічних працівників накопичено величезний масив різноманітної педагогічної інформації про освітні інноваційні процеси, що потребує вивчення й узагальнення її змісту, структуризації й систематизації інформаційного забезпечення й врегулювання інформаційних потоків, що частіше функціонують стихійно, ніж організовано, під впливом державних освітніх установ; також, існує обмеженість можливостей доступу педагогічних працівників до інформаційних ресурсів та інформаційних джерел. Розвиток системи вищої освіти вимагає від педагогічної науки й практики вивчення і впровадження сучасних технологій та нових методів навчання студентів.

Аналіз останніх публікацій. Нагальні вимоги до сучасних освітніх установ були сформульовані в Законі України «Про освіту» та конкретизовані в національній доктрині освіти, де виділено одне з головних завдань – стимулювання та розвиток інноваційних процесів. Інноваційна діяльність в Україні передбачена Законом України «Про пріоритетні напрями інноваційної

діяльності в Україні», Державною програмою прогнозування науково-технологічного та інноваційного розвитку. Дослідники проблем педагогічної інноватики (О. Арламов, М. Бургін, І.М. Дичківська, та ін.) прагнуть співвіднести поняття нового в педагогіці з такими характеристиками, як корисне, прогресивне, позитивне, сучасне, передове. Так автори вважають, що нове в педагогіці – це не лише ідеї, підходи, методи, технології, які у таких поєднаннях ще не висувались або ще не використовувались, а й той комплекс елементів чи окремі елементи педагогічного процесу, які несуть у собі прогресивне начало, що дає змогу в ході зміни умов і ситуацій ефективно розв'язувати завдання виховання та освіти.

Мета дослідження. Мета статті полягає у визначенні структури, змісту й принципів створення та функціонування системи інформаційного впровадження освітніх інновацій у забезпечення професійної підготовки педагогічних працівників.

Виклад основного матеріалу дослідження. Впровадження освітніх інновацій пов'язані із загальними процесами у суспільстві, глобальними проблемами, інтеграцією знань і форм соціального буття. Відтак, характерною ознакою сучасної педагогіки постає інноваційність – здатність до оновлення, відкритість новому. Інновації в педагогіці пов'язані із загальними процесами у суспільстві, глобалізаційними та інтеграційними процесами. Інновації в освіті є закономірним явищем, динамічним за характером і розвивальним за результатами, їх запровадження дозволяє вирішити суперечності між традиційною системою і потребами в якісно новій освіті.

Таким чином, інноваційний процес полягає у формуванні та розвитку змісту та організації нового. У цілому під інноваційним процесом розуміється комплексна діяльність зі створення (народження, розробки), освоєння, використання і розповсюдження нововведень. У науковій літературі розрізняють поняття «новація» та «інновація». Новація – це саме засіб (новий метод, методика, технологія, програма тощо), а інновація – це процес освоєння цього засобу. Інновація – це цілеспрямована зміна, що вносить в освітнє середовище нові стабільні елементи та викликають перехід системи з одного стану в інший [2, с. 22-23].

Інноваційні освітні процеси – зумовлені суспільною потребою комплексні процеси створення, впровадження, поширення новацій і зміни освітнього середовища.

Основу і зміст інноваційних процесів становить інноваційна діяльність – діяльність з оновлення педагогічного процесу, внесення новоутворень у традиційну систему, що передбачає високий ступінь педагогічної творчості [6].

Відзначимо, що науковцями ведуться розробки різноманітних класифікацій інновацій. Наведемо приклад двох шкал вимірювання інновацій: новизни та сфері поширення. За ступенем новизни було запропоновано виділити наступні види інновацій:

1. Ретроінновація, коли в сучасну практику переноситься в дещо модифікованому вигляді вже ніби відомий в минулому, але в силу історичних обставин феномен, що перестав застосовуватися, наприклад гімназія, ліцей, профільне навчання та ін.

2. Аналогова інновація, коли береться відомий підхід і вноситься часткова модифікація, наприклад, у рамках рейтингової оцінки застосовується 1000 бальна шкала або модульна система доповнюється блочно модульної.

3. Комбінаторна інновація, коли з кількох відомих блоків у результаті їх об'єднання створюється якісно новий продукт.

4. Сутнісна інновація, коли виникає дійсно новий хід, наприклад «школа діалогу культур».

Певною мірою, на думку вчених, інновацією можна називати тільки два останні види, які передбачають виникнення нових сутнісних характеристик і для суб'єктів інноваційного процесу і для його результатів. За сферою поширення інновації, науковці виокремили такі інновації: у навчанні; у вихованні; в управлінні; у перепідготовці кадрів. На основі цієї типології можна описати інноваційне поле вітчизняної освіти, а, отже, визначити і вид пропонованої інновації, вирішивши, принаймні, питання про її автентичність [4].

Розглянемо особливості педагогічної інновації, що являє собою теоретично обґрунтоване, цілеспрямоване і практикоорієнтоване нововведення, яке здійснюється на трьох рівнях: макрорівні, мезорівні і мікрорівні. Проаналізуємо їх. На макрорівні інновації зачіпають зміни в усій системі освіти і призводять до зміни її парадигми. На мезорівні інновації спрямовані на зміни в освітньому середовищі регіону, у конкретних навчальних закладах. При цьому йдеться в основному про створення нових навчальних закладів на базі нових концептуальних підходів. Сьогодні можна виділити чотири основні типи навчальних закладів: елітарні, кон'юнктурні, експериментальні та традиційні [1, 7]. На мікрорівні інновації спрямовані на створення нового змісту як окремого курсу, так і блоку курсів (наприклад, екологічних чи гуманітарних); або на відпрацювання нових способів структурування освітнього процесу; або на розробку нових технологій, нових форм і методів навчання. На будь-якому з рівнів освіти інновація розвивається в п'ять етапів.

Перший етап – ініціація нововведення і прийняття рішення про необхідність впровадження новацій певного типу. Ініціація може бути викликана до життя внутрішнім спонуканням лідера організації, але скоріше за все причиною служить зовнішній або внутрішній тиск: наказ міністерства, замовлення галузі на нового фахівця, зміни та процеси всередині самої організації. У нормі стратегія інновацій та аналітична робота щодо її впровадження повинна проводитися керівником в ранзі ректора, проректора і декана (директора, завуча). На практиці ж часто ініціатива нововведення йде не зверху, а знизу – від педагогів – новаторів.

Другий етап – теоретичний, тобто обґрунтування й опрацювання інновацій на основі психолого-педагогічного аналізу, прогнозування того, як розвиватиметься інноваційний процес і які його негативні і позитивні наслідки (економічні, юридичні та ін.). Цей етап є найскладнішим, оскільки педагогічні роздуми і здатність «уявити іншу педагогічну реальність» припускають: володіння психолого-педагогічною теорією; уміння вибудувати в єдину концепцію свої ідеї; обґрунтування необхідності чи неминучості інновації; виділення факторів, що сприяють упровадженню нововведення. Цей етап передбачає також інформаційне забезпечення планованого нововведення. Ретельна робота на другому етапі сприяє успіху на етапі впровадження інновацій у педагогічний процес.

Третій етап – організаційно-практичний – це створення нових структур, що сприяють освоєнню нововведення: лабораторій, експериментальних груп тощо. Ці структури повинні бути мобільні, самостійні і незалежні. На цьому етапі важливо знайти прихильників інноваційної ідеї, особливо з числа впливових і авторитетних в організації осіб. Крім того, треба передбачити ставлення до новації багатьох інших співробітників з числа тих, кого безпосередньо торкнуться ці нововведення. Цей етап інноваційного процесу закінчується переконанням більшості членів організації в необхідності нововведень і створенні сприятливого емоційно-мотиваційного фону.

Четвертий етап – аналітичний – це узагальнення й аналіз отриманої моделі. На цьому етапі необхідно усвідомити, на якому рівні здійснюється інноваційний процес; співвіднести стан освітньої установи в цілому (або стан викладання конкретного предмета) з тим прогностичним станом, якого передбачалося досягти в результаті нововведення. Якщо відповідності не відбулося, треба знайти відповідь на питання: чому?

П'ятий етап – упровадження, яке може бути пробним, а потім і повним. Успіх на цьому етапі залежить від трьох чинників: від матеріально-технічної бази того навчального закладу (або освітнього середовища), де здійснюється нововведення; від кваліфікації викладачів і керівників, від їх ставлення до інновацій загалом, від їх творчої активності; від морально-психологічного клімату в організації (ступеня конфліктності, ступеня згуртованості співробітників, плинності кадрів, суспільної оцінки їх праці тощо). Так, В.І. Добриніна і Т.М. Кухтевич прямо відзначають, що впровадженню нововведень у вищій школі значною мірою перешкоджає висока конфліктність по лініях «викладач – студент» і «викладач – викладач».

Інноваційний процес, на думку І.П. Підласого, може розглядатися і як розвиток трьох основних етапів: генерування ідеї (у певному розумінні – наукове відкриття), розробка ідеї в прикладному аспекті і реалізація нововведення в практиці [7]. У зв'язку з цим, інноваційний процес можна розглядати як процес доведення наукової ідеї до стадії практичного використання і реалізація пов'язаних з цим змін у соціально-педагогічному середовищі.

Аналіз наукових досліджень показує, що в теорії і практиці вищої освіти накопичено значний досвід, який може стати основою підготовки майбутніх педагогів. Система інформаційного забезпечення підготовки майбутніх педагогів дає різнопланові можливості у збиранні, зберіганні, переробленні й використанні інформації. До того ж виконується двоєдине завдання забезпечення інформаційної підтримки: а) управлінської та педагогічної діяльності викладачів; б) самоуправління й організації навчальної діяльності студентів на основі новітніх інформаційних технологій. Інформатизація освіти – один із найважливіших механізмів реформування освітньої галузі, що уможливорює: побудову відкритої системи освіти, яка забезпечує кожному студенту власну спрямованість навчання; ефективну організацію пізнавальної діяльності студентів під час навчального процесу; використання принципово нових пізнавальних засобів; зміну організації процесу пізнання на основі зміщення акценту в бік синергетичного мислення; створення дієвої системи керування інформаційно-методичним забезпеченням; ефективне управління освітнім процесом, прогнозування його результатів [3].

У підготовці педагога важливими є такі ціннісні орієнтації: професійна мотивація, фундаментальність, методологічна обґрунтованість, професійна направленість підготовки студентів, багатофункціональність, комплексність у змісті, організації, методиці та контролі, емоційна насиченість, активізація самостійної пошукової навчальної та науково-дослідної роботи студентів [5].

Висновки. Отже, розв'язання проблеми інформаційного забезпечення впровадження освітніх інновацій передбачає розробку й застосування спеціально організованої системи, що покликана забезпечити єдине структурне уявлення всіх інформаційних елементів процесу впровадження освітніх інновацій та її змістовне наповнення. Для цього визначено принципи системного підходу до інформаційного забезпечення впровадження освітніх інновацій, що стали визначальними при розробці її структури й змісту.

Перспективи подальших досліджень. Майбутніх педагогів треба спрямовувати на таке оволодіння інформаційно-комунікаційними та інноваційними технологіями, щоб вони стали для них не лише засобом для унаочнення навчальної інформації, а життєвою необхідністю для професійного й особистісного росту та самовдосконалення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Воронов М. В. Профессиональное обучение студентов на основе интегрированных курсов. Инновации в образовании. 2011. № 9. С. 4-15.
2. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : підручник. 2-ге вид., допов. Київ, Академвидав. 2012. 352 с.

3. Доброскок І. І. Інформаційне забезпечення освітнього середовища майбутніх соціальних педагогів як засіб активізації й інтенсифікації управління навчальним процесом у ВНЗ. Рідна школа. 2010. № 1. С. 42-44

4. Дубасенюк О. А. Інновації в сучасній освіті. Інновації в освіті: інтеграція науки і практики: збірник науково-методичних праць / за заг. ред. О.А. Дубасенюк. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. С. 12-28.

5. Калюжна Т. Г. Сучасні вимоги до професійної підготовки майбутнього вчителя. Наукові записки [Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя]. Сер.: Психолого-педагогічні науки. 2013. № 4. С. 32-37. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzspp_2013_4_7.

6. Нагорна Н. О., Васюк С.О., Нагорний В.В. та ін. Інноваційні тенденції розвитку сучасної освіти. Актуальні питання вищої медичної освіти в Україні: матеріали XV Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю / Терноп. держ. мед. ун-т імені І. Я. Горбачевського. Тернопіль : ТДМУ, 2018. С. 214.

7. Підласий А.І. Педагогічні інновації. Рідна школа. 1998. № 12. С. 3.

УДК: 373.2+37.036.5

Ірина Новоселецька
аспірант Київського університету
імені Бориса Грінченка

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

У статті висвітлюється проблема інформаційного забезпечення мистецької освіти дітей дошкільного віку. Проведено аналіз сучасних джерел та публікацій, в яких започатковано розв'язання обраної проблеми. Уточнено поняття «мистецька освіта», умови її застосування в закладах освіти, вплив на розвиток творчої особистості. Обґрунтовано питання впливу мистецтва на формування гармонійної особистості. Розглянуто доцільність застосування творів мистецтва в процесі розвитку дітей. Окреслено вимоги до мистецтва пропонованого дітям 5-го року життя. Наведено приклади художніх творів для ознайомлення дошкільників з мистецтвом. Представлено перелік основних нормативно-правових документів, що регулюють діяльність системи освіти. Охарактеризовано експресіонізм, як один із модерністичних напрямів у знайомстві дітей дошкільного віку з мистецтвом.

Ключові слова: мистецтво, мистецька освіта, здібності, художньо-творчі здібності, творчий розвиток, діти 5-го року життя, початкові спеціалізовані мистецькі заклади освіти.